

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

Бакалавр

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та
просторового планування

/ А. Мамедов/

2022 року

НАВЧАЛЬНА РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

"Риторика"

(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
281	Публічне управління та адміністрування
	назва освітньої програми
	Державне управління у сфері містобудівної діяльності

Розробник:

Медведська Л.Є., к.і.н.

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права
протокол № 13 від " 22 " червня 2022 року

Завідувач кафедри

(підпис)

(Перегуда Є.В.).

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності

(НМК): " Публічне управління та адміністрування"

Протокол № від " " 2022 року

Гарант освітньої програми

(підпис)

(Хлапонін Д.Ю.).

(прізвище та ініціали)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2021-2022 рр.

шифр	Бакалавр	Форма навчання:							денна				Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (освітньої програми)	Кредитів на сем.	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт							
			Всього	аудиторних	у тому числі										
					Разом	Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	р			
ВК33	Публічне управління та адміністрування, Державне управління у сфері містобудівної діяльності	3,0	90	50	26		24	1				3	2		

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є вивчення історії риторики, опанування основних її прийомів, засвоєння студентами умінь використовувати знання з риторики у соціальному житті.

Компетентності студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК03.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК04.	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК05.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК06.	Здатність працювати в команді.
ЗК10.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК12.	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК13.	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності)
Фахові компетентності	
СК01.	Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.
СК03.	Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.
СК10.	Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
РН01.	Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.
РН02.	Застосовувати норми та правила професійного спілкування українською мовою.
РН11.	Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.
РН12.	Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.
РН14.	Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов.

Програма навчальної дисципліни
Програма дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія риторики

Лекція 1. Античні риторичні традиції.

4 год.

1. Становлення та розвиток риторики у Давній Греції.
2. Особливості риторики Давнього Риму.

Лекція 2. Риторика від Середньовіччя до сучасності.

4 год.

1. Історія риторики часів Київської Русі.
2. Полемічна література та особливості розвитку риторики до кінця XIX ст.
3. Еволюція риторики як інструменту впливу у XX столітті.
4. Риторика XXI століття: нові форми і виклики.

Змістовий модуль 2.

Теоретичні засади та практичне застосування риторики

Лекція 3. Роль риторики у суспільному житті та її значення для професійної діяльності

1. Наука про красномовство та її функції у сучасному суспільстві.
2. Особливості класичної риторики.
3. Види красномовства.

Лекція 4. Основні засади риторики.

1. Фундаментальні розділи класичної риторики.
2. Особливості ефективного практичного застосування риторики.

Лекція 5. Практичні аспекти риторики.

1. Підготовка оратора до виступу.
2. Правила побудови промови.
3. Виголошення промови.

Змістовий модуль 3.

Закріплення навичок із підготовки та виголошення промов різних видів

Практичне заняття 1

Презентаційна промова

1. Підготувати і виголосити промову на тему “Чому я обрав/обрала цю спеціальність?”
2. Відповіді на запитання аудиторії. Обговорення виголошених промов.

Практичне заняття 2.
Мотиваційна промова.

1. Підготувати і виголосити промову, яка б мотивувала аудиторію до яких-небудь дій (сортувати сміття, кинути палити, провести позачергову толоку тощо).
2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Практичне заняття 3.
Промова з метою змінити переконання.

1. Підготувати і виголосити промову, яка б стимулювала аудиторію змінити переконання (винести вирок на користь звинувачуваного, відмовитися від уживання м'яса, користуватися лише альтернативними джерелами енергії тощо).
2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Практичне заняття 4.
Промова гіпотетичного лауреата Нобелівської премії.

1. Підготувати і виголосити промову від імені гіпотетичного лауреата Нобелівської премії на будь-яку тему, що стосується галузі, в якій присуджена премія.
2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Практичне заняття 5.
Рекламна промова.

1. Підготувати і виголосити рекламну промову, промову для презентації послуги/продукту.
2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Практичне заняття 6.
Промова з прогнозуванням

1. Підготувати і виголосити промову на тему «Демографічна криза в Україні: виклики і перспективи подолання».
2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Практичне заняття 7.
Прес-конференція з питань програми розвитку

1. Провести прес-конференцію, присвячену презентації нової програми розвитку певної галузі (будівництва, туризму, освіти, науки тощо).
2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

Практичне заняття 8.
Промова експромтом

1. Підготувати і виголосити промову на щойно задану тему експромтом.
2. Відповіді на запитання аудиторії. Аналіз та обговорення виступів.

ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми. Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях. Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Тематика індивідуальних завдань для студентів денної та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

- Міфологія красномовства
- Ораторське мистецтво стародавнього світу
- Оратори Давньої Греції: загальна характеристика риторичного ідеалу
- Оратори Гомерівської Греції
- Ораторське мистецтво Перікла
- Риторична майстерність Лісія
- Ораторське мистецтво Демосфена
- Ораторська спадщина Сократа
- Платон про предмет красномовства
- Внесок Аристотеля в теорії красномовства
- Риторика Стародавнього Риму
- Катон як оратор
- Марк Антоній Оратор
- Цицерон – великий римський оратор
- Гай Юлій Цезар – визначний політик, письменник, військовий полководець, засновник Римської імперії.
- Ораторське мистецтво в епоху імперії Квінтіліана
- Загальна характеристика ораторського мистецтва в період Середньовіччя
- Українські майстри ораторського мистецтва: спільне та особливе
- Риторика Київської держави
- Мовотворчість Івана Вишенського
- Мовна спадщина Григорія Сковороди
- Риторика в Києво-Могилянській академії (Інокентій Гізель, Лазар Баранович, Іоаникій Галятовський, Антоній Радивилівський, Стефан Яворський)
- Теорія красномовства Феофана Прокоповича

- Соціальне значення мистецтва красномовства
- Риторика як наука і навчальна дисципліна
- Основні розділи класичної риторики
- Стратегія і тактика промови
- Комунікативні ознаки мовлення
- Основні закони риторики
- Оратор і вимоги до нього
- Основні роди, види і жанри красномовства
- Логіка й емоції в промові
- Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора
- Типи промов
- Зовнішня культура оратора
- Різновиди судових промов, їх засади і функції
- Неориторика - традиції і новаторство
- Метафора і її значення в мові як стилістичної фігури
- Культура мови і сучасна риторика
- ЗМІ та їх роль у житті суспільства
- Гомілетика - церковне красномовство
- Парламентська культура сучасних ораторів
- Образ сучасного політичного оратора.
- Мистецтво полеміки та дискусії
- Специфіка судової полеміки
- Роль ораторського мистецтва у галузі державного управління
- Теледебати як інструмент впливу на суспільство
- Роль інтернет-платформ у розвитку сучасної риторики
- Феномен відеоблогерів: риторичний аспект
- Стріми як зразок імпровізації в риторичній
- Особливості застосування вербаліки й невербаліки у коротких виступах (Тік-Ток, Reels тощо)

Методи контролю та оцінювання знань студентів
Розподіл балів для дисципліни з формою контролю екзамен

Поточне оцінювання Змістові модулі			Індивідуальна робота	Підсумковий тест (залік)	Сума балів
1	2	3			
10	10	30	20	30	100

Питання для підсумкового контролю

- Предмет і завдання риторики.
- Зв'язок риторики з іншими науками.
- Роль ораторського мистецтва в житті суспільства.
- Спадщина античних ораторів та її значення для розвитку сучасної риторики.
- Сократ як один із засновників риторичного мистецтва.
- Платон: філософ, оратор, письменник.
- Внесок Аристотеля у розвиток риторичної науки.

- Відмінності римської риторики від давньогрецької.
- Цицерон – найвидатніший серед ораторів Давнього Риму.
- Діяльність Гая Юлія Цезаря та її значення для європейської культури.
- Квінтіліан як основоположник педагогічної риторики.
- Видатні оратори Давньої Русі.
- Внесок Ф. Прокоповича у подальший розвиток вітчизняної риторики.
- Праці М. Ломоносова про ораторське мистецтво.
- Роль Києво-Могилянської академії в розвитку риторики.
- Основні закони взаємодії оратора з аудиторією.
- Значення культури мовлення для ораторської діяльності.
- Сучасні вимоги до оратора.
- Характеристика основних етапів підготовки до виступу.
- Роль вербаліки та невербаліки у публічному виступі
- Інтонаційно-виразні засоби ораторського мистецтва.
- Психологічна культура і компетентність оратора.
- Причини невдалих виступів та способи їх усунення
- Загальні принципи побудови виступу.
- Місце риторики у юридичній діяльності.
- Етика ведення дискусії
- Аргументація у публічному виступі.
- Критичний аналіз промов як засіб вдосконалення ораторських навичок.
- Майстерність промовця у політичному житті суспільства.
- Ідеальний оратор минулого і сучасності – який він?

Методичне забезпечення дисципліни

Джерела:

- Арістотель. Поетика. – «Фоліо», 2018. – 160 с.
- Марк Аврелій. Розмисли. Наодинці з собою. Промови Марка Аврелія. – Андронум., 2021. – 116 с.
- Марк Туллій Ціцерон. Про закони. Про державу. Про природу богів. – Пер. В. Литвинов. – 2020. – 393 с.
- Марк Туллій Ціцерон. Тускуланські бесіди. Про обов'язки. – «Апріорі», 2021. – 440 с.
- Марк Туллій Ціцерон. Філіппіки. Катон Старший, або Про старість. - «Апріорі», 2021. – 378 с.
- Платон. Держава. – Markovbook., 2021. – 336 с.
- Платон. Діалоги. — Фоліо., 2022. – 349 с.
- Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.

Основна навчальна література

Підручники:

- Кацавець Р.С. Ораторське мистецтво. Підручник. – Алерта., 2021. – 250 с.
- Риторика: підручник/ Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 496 с.

Навчальні посібники:

Адамович А. Є., Шлеїна Л. І. Посібник-практикум з дисципліни «Основи ораторського мистецтва». Мелітополь: ФО-П Однорог Т. В., 2021. 93 с.

Білавич Г. Основи риторики і красномовства. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2020. 211 с.

Вандишев В., Перемолова О. Риторика в філософсько-комунікативному вимірі: навч. Посібн. – Кондор., 2017 – 492 с.

Гапотій В. Д. Основи ораторського мистецтва: навчально-методичний посібник. Мелітополь, ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.

Дрешпак В. М. Комунікації в публічному управлінні: навч. посіб. Дніпро ДРІДУ НАДУ, 2015. 168 с.

Комунікативна діяльність в державному управлінні: навч. посіб. / Н. М. Драгомирецька, К.С. Кандагура, А. В. Букач. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017 – 180 с.

Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування : навч. посіб. / уклад.: Гошовська В. А. та ін. – Київ : К.І.С., 2016. – 130 с.

Лісовський П. М. Суспільна риторика: навч. посіб. для студентів ВНЗ – Київ: Кондор, 2018. – 244 с.

Олійник О. Б. Сучасна ділова риторика: Навч. посібн. – К.: Кондор, 2018. – 166с.

Онуфрієнко Г. С. Риторика: Навч. посібн. – К.: Центр учб. літератури, 2019. – 625 с.

Практичний посібник для працівників комунікаційних структур в органах влади [Електронний ресурс] / упоряд. З. Казанжи. – Київ, 2016. – 112 с.

Плотницька І. М., Левченко О. П. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посібн. – ЦУЛ., 2021. – с.110.

Риторика: навч. посібн. (упор. Т.К. Ісаєнко, А.В. Лисенко). – Полтава: ПолтНТУ, 2019. – 247с.

Шинкарук В.Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. Посібн. – Ліра-К. – 2021. – 320 с.

Монографічні джерела, наукові статті:

Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - Центр навчальної літератури. – 2019. – 284 с.

Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. – «Фабула», 2019. – 304 с.

Гарькавець С. О. Соціальні конфлікти – пропозиція нової 15 класифікації / С. О. Гарькавець // Теоретичні і прикладні проблеми психології. - 2018. - № 2. - С. 87-98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tippp_2018_2_12

Кінг Л. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. – «МонолитBizz», 2019. – 204 с.

Курс лекцій з дисципліни «Риторика» [Електронний ресурс]. Уклад. Гольтер І.М. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2012. 46 с.

Колотілова Н.А. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія – Центр учбової літератури, 2021. – 272 с.

Куньч З. Й. Риторичний практикум. — Львівська політехніка., 2018. – 212 с.

Роудз М. Як розмовляти з ким завгодно. Впевнене спілкування в будь-якій ситуації. - Центр навчальної літератури. - 2020. – 160 с.

Стотхарт К. Як знайти спільну мову. Впевненість і харизма при спілкуванні з особистостями різного типу. - «КМ-БУКС», 2021. – 304с.

Ткачук Р. Ф. Полемічна традиція унійних письменників кінця XVI — першої половини XVII ст.: доба і постаті, текст і прототекст, риторика і поетика. Київ: КММ, 2019. 486 с.

Флемінг К. Книга Говорити легко та невимушено. Як стати приємним

співрозмовником. - Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2020. – 240 с.
Хорошевський А. Промови, що змінили світ. - "Фоліо", 2021. - 314 с.

Інформаційні ресурси:

Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури. -
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.knuba.edu.ua/>

Освітній портал Київського національного університету будівництва і архітектури.
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: org2.knuba.edu.ua/

TEDx в Україні. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: TED.com